

مقدمه

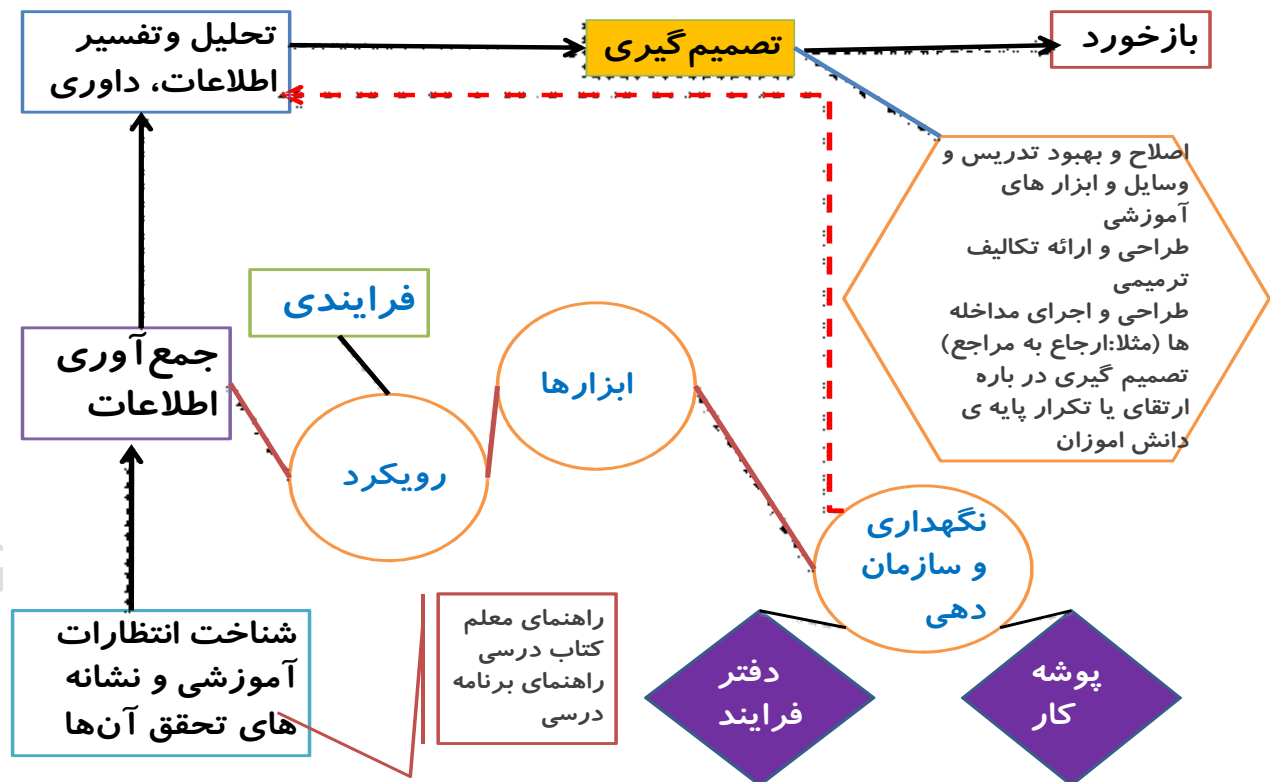
فعالیت های آموزشی هر کشوری را می توان سرمایه گذاری یک نسل برای نسل دیگر دانست (کافمن و هرمن ، ۱۳۷۴) هدف اصلی این سرمایه گذاری ، توسعه انسانی است. به عبارت دیگر هدف فعالیت های آموزشی رشد آگاهی و توانایی های بالقوه انسان است. علاوه بر آن به طور کلی ، آموزش وسیله ای برای شناسایی مسائل اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی جامعه و پی بردن به راه حل های مناسب برای آن هاست . (بازرگان ، ۱۳۹۱) از طرف دیگر، تغییر جامعه از عصر صنعتی به عصر اطلاعات ، آموزش و پرورش را موظف می کند که فراگیران را به توانایی دست یابی به اطلاعات ، تجزیه و تحلیل ، تفسیر و استفاده از آن ها برای تصمیم گیری و حل مسئله ، به منظور همگام شدن با این تحولات به دانش و مهارت های نوین مجهز سازد تا به **یادگیرندگانی مادام العمر** تبدیل شوند. برای اینکه دانش آموزان بتوانند این مهارت ها را کسب کنند لازم است برنامه و روش های نوین آموزش و شیوه های سنجش و ارزشیابی از عملکرد آنان مناسب با پیشرفت های علمی و فناوری تغییر یابد.

با توجه به اصول حاکم بر ارزش یابی تحصیلی و تربیتی بر اساس **برنامه درس ملی** ، ارزشیابی به عنوان بخش جدایی ناپذیری از فرایند یاددهی - یادگیری می باشد. این ارزشیابی به منظور اصلاح و بهبود فرایند یاددهی - یادگیری است. پس به منظور پی بردن به میزان موفقیت فراگیران در رسیدن به هدف های آموزشی مورد نظر ، باید توانایی هر فرد فراگیر در جریان آموزش و همچنین در پایان آموزش مورد نظر ارزیابی شده و سطح موفقیت آنها در رسیدن به هدف های تعیین شده مشخص گردد. از این رو معلم آگاه برای این تصمیم گیری از روش ها و ابزارهای مختلف برای جمع آوری اطلاعات در فرایند آموزش استفاده می نماید تا با ارائه شواهد متنوع و کافی بتواند قضاوتی منعطف و مستمر داشته و در باره چگونگی یادگیری و جبران رفع کاستی ها و دست یابی به سطوح بالاتر شایستگی برای دستیابی به مراتبی از **حیات طیبه** با توجه به **شان و کرامت انسانی** دانش آموزان اقدام موثر را انجام دهد. بنابراین تغییر رویکرد، از ارزشیابی کمی به کیفی - توصیفی به دلیل اندازه گیری هدف های سایر حوزه های شناختی مانند حوزه روانی حرکتی ، عاطفی و تمامی هدف های حوزه شناختی ضروری به نظر می رسد.

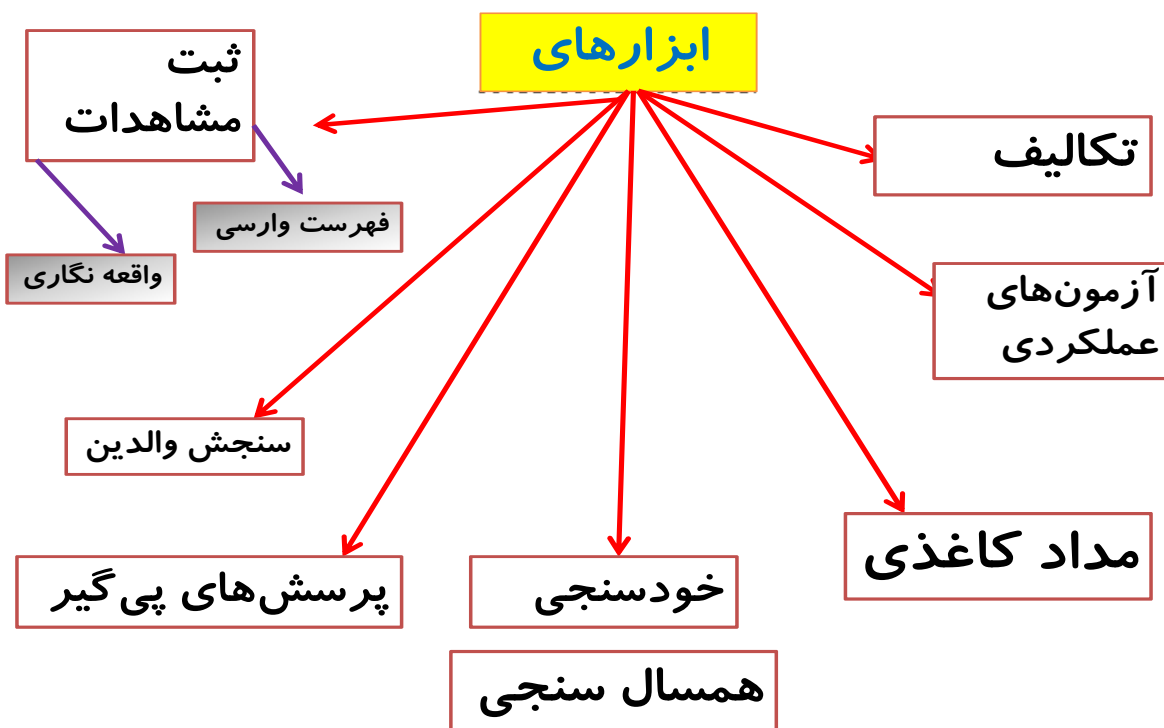
تعاریف

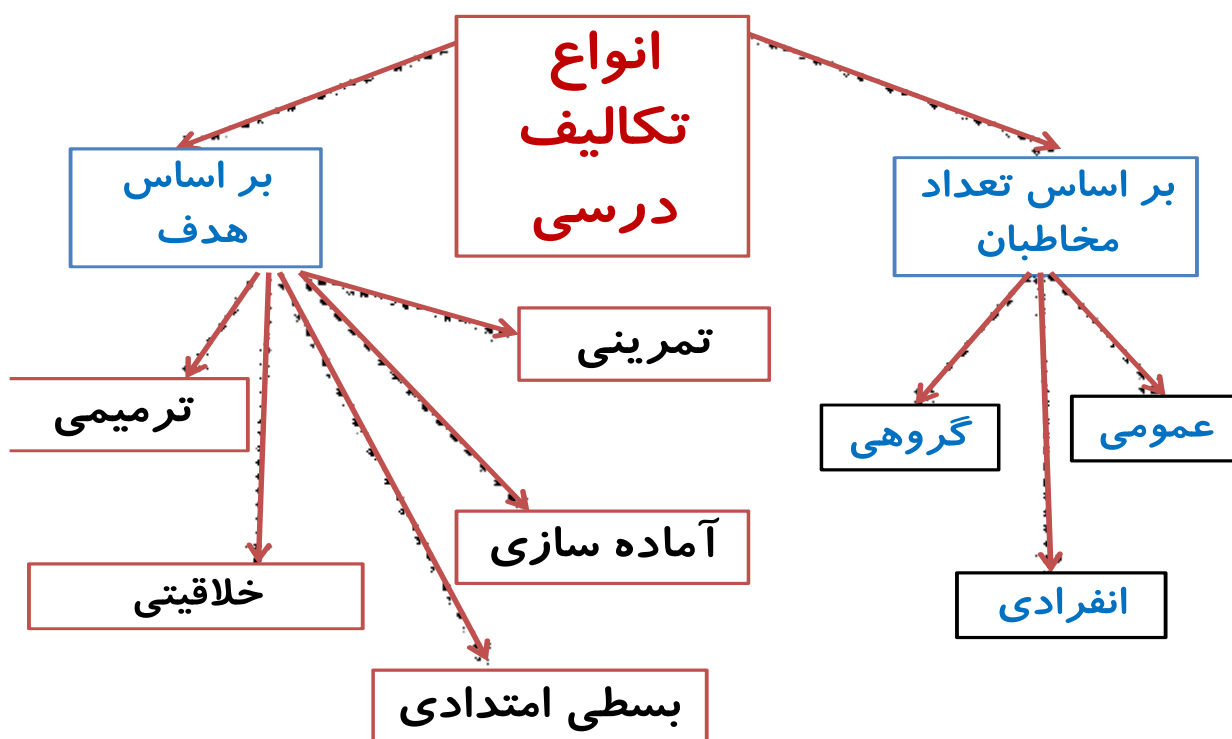
- * **ارزش یابی:** به فرآیند نظام دار برای : جمع آوری ، تحلیل و تفسیر اطلاعات به منظور تعیین میزان تحقق اهداف مورد نظر، براساس ملاکها و معیارهای
- * **ارزش یابی پیشرفت تحصیلی:** فرایند منظم جمع آوری اطلاعات به منظور بررسی، داوری و قضاوت در مورد تلاش‌های یادگیری دانش‌آموزان و فعالیت‌های معلم براساس ملاک‌های معین
- * **ارزش یابی توصیفی:** شیوه‌ای از ارزش یابی تحصیلی - تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه جانبه ی فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزارها و روش‌های مناسب
- * **ارزش یابی تکوینی:** نوعی از ارزش یابی است که در طول فرایند یاددهی- یادگیری به طور پیوسته و مداوم برای شناسایی و تقویت قوت‌ها و شناسایی و رفع ضعف‌ها، موانع و مشکلات یادگیری فراگیران صورت می‌گیرد.
- * **ارزش یابی پایانی:** به منظور تشخیص تحقق اهداف آموزشی- تربیتی در پایان نوبت و یا سال تحصیلی از طریق جمع بندی و تحلیل نتایج ارزش یابی‌های تکوینی وسایر اطلاعات به دست آمده، صورت می‌پذیرد و نتایج آن به شکل توصیفی گزارش می‌شود.

❖ نمایه ای از فرایند اجرای ارزشیابی کیفی - توصیفی

❖ ابزارهای جمع آوری اطلاعات در ارزشیابی توصیفی :

انواع تکلیف

تمرینی

- * غیرتخیلی ، غیرخلاق ، تکراری و خسته کننده
- * تثبیت یادگیری
- * قدیمی ترین و با سابقه ترین
- * تقویت مهارت ها و دانش های کسب شده
- * خط کشیدن زیر مطالب
- * علامت گذاری و حاشیه نویسی
- * بازنگری مطالب
- * رونویسی
- * بازنویسی برخی مطالب
- * پاسخ دادن به پرسش های طرح شده

➤ آمادگی

* پروفیسور دوپل باربر: هدف غایی از ارائه ی این نوع تکالیف «وادار کردن دانش آموزان به کسب زمینه مناسب اطلاعاتی جهت آماده شدن برای دروس و مباحثه های روز بعد است.

* مطالعه ی خارج از کتب درسی

* جمع آوری مطالب و مواد قبل از کنفرانس در کلاس درس

* حفظ کردن

* از رو خواندن

* از قبل خواندن دروس

➤ تکالیف بسطی و امتدادی

* سوق دادن دانش آموز به فراسوی کارها و فعالیت های کلاسی

* یادگیری ایده ها و مهارت ها در موقعیت های جدید

* کتابی در مورد خیام بخوانند و خلاصه ی آن را در کلاس ارائه دهند .

* معلم مقاله ای بدهد و از شاگردان بخواهد آن را بخوانند و خلاصه کنند.

* یا فرم های مخصوصی برای کودکان دبستانی تهیه کند و از آنان بخواهد هنگام دیدن تلویزیون ، فرم ها را

تکمیل و در کلاس درباره ی آن صحبت کنند .

* به مدت یک هفته فرصت دارید اطلاعاتی که درباره ی کسر ها و چهار عمل اصلی آن آموخته را بنویسید.

* به کمک مادرت یک روزنامه دیواری تهیه کن.

* از آهن ربا چه استفاده هایی می شود .

* خفاش را با جغد مقایسه کن .

* ساعت انجام فعالیتها یت را اندازه بگیر و بنویس.

* تکلیف خلاقیتی

* پروفیسور فویل و بیلی عقیده دارد: « وقتی دانش آموز مفاهیم و مهارت های کسب شده در کلاس درس را

با هم ترکیب کند و در یک راه یا راه های جدید و متفاوت به کار بندد ، تکلیف خلاقیتی انجام داده است . «

* ، قدرت خلاقیت ، ابتکار شخصی ، تخیل و خودراهبری را در شاگردان پرورش می دهد .

* انواع تکالیف خلاقیتی :

* کتبی یا شفاهی

* انجام دادن کاری

- * برای مثال ، ساختن مدل یک مزرعه با چوب های بستنی
- * حل مسئله ای خاص
- * نوشتن داستان
- * تکمیل کردن داستان ها و نوشته های ناقص
- * توصیف احساسات
- * نقاشی کردن داستان ها و رویاها و ایده های جدید
- * تولید طرح های جدید با رنگ ها و خطوط
- * استفاده های دیگر از اشیای و وسایل خود (غیر از استفاده های رایج)
- * به نظر شما اگر تعداد زاویه ها، نوع آنها و تعداد اضلاع یک متوازی الاضلاع تغییر کند، چه شکلی درست می شود؟ دلیل خود را بنویسید.

* تکالیف عمومی

- * مخاطب همه ی دانش آموزان هستند.
- * بر اساس اهداف مهم درس و توانایی های همه ی شاگردان طراحی می شود .
- * مفاهیم ، اطلاعات و اهداف فردی در قالب این تکالیف داده می شود .
- * حجم آن ها نیز زیاد نباشد.
- * اگر در انتخاب و ارائه ی این نوع تکالیف بی دقتی شود ، ممکن است دانش آموزان آن را کسل کننده تلقی کنند.

* تکالیف گروهی

- از راهکارهای پیشرفت آموزشی در کشورهای توسعه یافته است
- تفکر جمعی و مشارکت افراد در ساختار یک گروه کاری دست آورده مهمی در دهه های اخیر است
- ضروریات تدریس در کلاس های پویا و فعال، تشکیل گروه کاری دانش آموزان است
- با پذیرفتن این فرض، توجه به تکالیف گروهی ، به صورت پروژه های تحقیقی، بیش از پیش احساس می گردد

* تکالیف انفرادی

- * شناسایی تفاوت های فردی
- * ایجاد وضعیتی برای بروز خلاقیت ها و نوآوری های
- * یعنی فرآیند « شدن » و تبدیل توانایی های بالقوه به توانایی های بالفعل

✱ تکالیف ترمیمی

- ✱ بین بسطی و تمرینی قرار دارد .
- ✱ ناظر بر ضعف ها و قوت ها است.
- ✱ در فرایند کار آموزگار، اطلاعاتی بدست می آورد .
- ✱ رفع ضعفهای یادگیری و توسعه قوت

آزمون های عملکردی

- ✱ آزمون عملکردی آزمون بسیار معتبری است که تاکید بر فرایندهای یادگیری فراگیر در سطوح مختلف تحصیلی دارد .
- ✱ کسب مهارت در به کار بردن شناخت هاست .
- ✱ باید بتوانند کاری انجام دهند یا دانش کسب شده را در شرایط واقعی یا نسبتا واقعی به کار گیرند.
- ✱ به عبارت دیگر تنها دانستن یک موضوع کافی نیست و توانستن و بکار بستن آن نیز لازم است .

ویژگی های آزمون عملکردی

- ✱ تاکید بر کاربرست
- ✱ تاکید بر سنجش مستقیم
- ✱ استفاده از وسایل واقعی
- ✱ تشویق به تفکر باز

انواع آزمون های عملکردی

✱ آزمونهای عملکردی از نوع کتبی

گزارشی را ارائه دهد. - نقشه ای را رسم کند - داستان کوتاهی را بنویسد - مراحل حل یک مسئله را بنویسد. اطلاعاتی جمع آوری کند و بر اساس آن نموداری رسم کند.

✱ آزمون عملکرد از نوع شناسایی

غلط های املايي یک متن را پیدا کند. - بر روی نقشه ها رودها و دریا چه ها را شناسایی کند . در یک قطعه شعر یا نثر صفت وموصوف ها ، فعل ها و فاعل ها ، قافیه و ردیف ها را مشخص کند.

✱ آزمونهای عملکردی از نوع نمونه کار

مکعبی را با ابعاد مختلف بسازد . - متنی را ترجمه کند ، به نثر امروزی بنویسد. - اطلاعاتی جمع آوری کند. -

در جدولی خلاصه و طبقه بندی کند. - روزنامه دیواری تهیه کند. - گروهی از سنگ ها و برگ ها و را گرد آوری و طبقه بندی کند.

✱ آزمون عملکردی از نوع درموقعیت های شبیه سازی شده

- ✱ مثل اینکه نامه ای را بنویسد و در پاکت قرار دهد و مقررات ارسال نامه عملاً اجرا کند .
- ✱ نقشی را در زمینه های مختلف درسی بازی کند .
- ✱ در کلاس یا در آزمایشگاه با وسیله خاصی مدار الکتریکی

چگونه یک آزمون عملکردی طراحی می شود؟

- ✱ طراحی آزمون باید دارای مراحل زیر باشد :
- ✱ تعریف هدف آموزشی مورد نظر برای سنجیدن؛ در زمینه هدف معلم باید به این نکات توجه داشته باشد که اولاً دانش پیش نیاز هدف را مشخص کرده باشد، ثانیاً هدف مورد نظر در حوزه ی کاربرد و مهارت باشد .
- ✱ فعالیت متناسب با هدف مذکور مشخص شود.
- ✱ مواد و وسایلی که برای اجرای آزمون لازم است تعیین گردد.
- ✱ روش ارزشیابی از نتیجه و فرایند مشخص شود.

✱ مثال: آزمون عملکردی شناسایی فارسی

- ✱ هدف: شناخت کلمات مترادف
- ✱ وسایل: مداد- کاغذ
- ✱ دستور کار:
- فرزندگلم متن را با دقت بخوان و به جای کلماتی که زیر آن ها خط کشیده شده است از کلمات زیر استفاده کن و متن را دوباره بنویس.
- ✱ شروع- پنهانور- باد- به گوش می رسد- مواظب- قشنگ است- حیوانات- نابود نشوند- دوست- محافظت- قصه هایی
- ✱ جنگل، وسیع و زیباست. صدای آرام نسیم در همه جای جنگل شنیده می شود. گاه نیز غرش و زوزه ی جانوران سکوت و آرامش جنگل را می شکند.
- ✱ باید جنگل ها را حفظ کنیم و مراقب باشیم که درختان از بین نروند. اگر از جنگل مواظبت نکنیم شاید دیگر نتوانیم داستان هایی بخوانیم که به این صورت آغاز می شوند.

✱ نمون برگ طراحی آزمون عملکردی

- ✱ نام و نام خانوادگی دانش آموز: تاریخ:

- * موضوع: ریاضی پایه چهارم مدت زمان آزمون: ۳۰ دقیقه شیوه ی اجرا: فردی
- * هدف کلی: محاسبه مساحت و مهارت در جلد کردن
- * وسایل مورد نیاز: متر پارچه ای ، مداد ، کاغذ رنگی ، چسب شیشه ای ، قیچی ، جلد
- * شرح فعالیت:
- * کتاب بخوانیم خود را با استفاده از کاغذ رنگی جلد کنید به گونه ای که از هر طرف ۵ سانتی متر به طرف داخل تا شود .
- * فعالیت خود را به ترتیب زیر انجام دهید
- * الف (مساحت کتاب بخوانیم را اندازه گیری کنید و محاسبات خود را در این قسمت بنویسید .
- * ب (با توجه به انتظارات جدول زیر کتاب را جلد کنید .
- * فهرست و ارسسی (چک لیست) :
- * نشانه ها و انتظارات مشاهده شد . مشاهده نشد.
- * ۱ - اندازه گیری طول و عرض کتاب با دقت انجام شده است .
- * ۲ - محاسبات کامل و صحیح است.
- * ۳ - اندازه گیری جلد به درستی انجام شده است.
- * ۴ - کتاب صاف و مرتب جلد شده است .
- * ۵ - برش ها صاف و منظم انجام شده است .
- * ارائه ی بازخورد: (در این قسمت بازخورد خودمان را می نویسیم).

بازخورد معلم:

موضوعاتی که می توان برای آن ها آزمون عملکردی طراحی کرد:

- * جمع آوری اطلاعات و سازماندهی آنها
- * مقایسه کردن پدیده ها و اشیا و مباحث
- * طبقه بندی کردن اشیا و ، پدیده ها و مفاهیم
- * حل مسایل با استفاده از اطلاعات موجود
- * طراحی سوال و مسئله
- * تولید یک مسئله
- * طراحی یک نمودار و نقشه
- * اجرای یک نمایش

- * نوشتن داستان، شعر، یا گزارش
- * تولید یک اثر مشابه مانند نوشتن قصه
- * خلاصه کردن
- * تهیه یک وسیله آزمایش
- * بررسی کاربرد های مختلف یک روش یا یک وسیله
- * پیش بینی نتایج یک موضوع یا یک عنصر و اجزای آن
- * آزمودن یک فرضیه
- * آزمون عملکردی نمونه ی کار- ریاضی
- * هدف: آموزش محیط
- * وسایل: تعدادی چوب کبریت- مداد - کاغذ- چسب مایع

مثال:

- * فرزند گلم با استفاده از چوب کبریت هایی که در اختیار داری بر روی کاغذ یک مربع، یک مستطیل و یک مثلث بچسبان سپس محیط هر کدام را زیر آن بنویس.
- * تذکر: طول هرچوب کبریت ۸سانتیمتر است.

آزمون مداد کاغذی

- * بایستی به روش فرایندی و تکوینی باشد.
- * در جریان یادگیری از یک هدف آموزشی
- * بصورت آزمونک تهیه و طراحی گردد.
- * فقط سطح حافظه را نسنجد.
- * از افعال (مثال بزنیید -شرح دهید-فهرست کنید - تعریف کنید- نام ببیرید) کمتر استفاده شود .
- * از افعال (طبقه بندی کنید- دلیل بیاورید- پیش بینی کنید - ارزیابی کنید - تفاوت و شباهت را بیان کنید) بیشتر استفاده شود .

➤ نمونه سوالات آزمونی مدادی کاغذی :

- * گل های را از نظر نوع استفاده در زندگی خودتان طبقه بندی کنید.
- * اگر میزان بارندگی در یک منطقه کاهش یابد یا نصف شود پیش بینی کنید چه خواهد شد دلیل بیاورید.
- * یک پروانه را با یک گنجشک مقایسه کنید.

* برای رسیدن به یک شهر از روی نقشه جغرافی از چه راه زمینی به آنجا می روی دلیا بیاور و بهترین راه را انتخاب کن .

* تاثیر وجود عنكبوت و ملخ را در مزرعه بر زندگی یک کشاورز توضیح دهید.

* اگر بخواهید یک کشاورز را راهنمایی کنید گندم بیشتری برداشت کند چه پیشنهادی به او می دهید.

آزمون ها و پرسش از نوع دیگر

➤ **آزمون در خانه:** طراحی فعالیتی توسط آموزگار و انجام در منزل

➤ **آزمون کتاب باز:** در این روش دانش آموز باید منبع یا منابع درسی خود را حین برگزاری آزمون همراه داشته باشد و برای پاسخگویی به سوالات به آنها مراجعه کند.

➤ **آزمون گروهی:** به صورت گروهی پاسخ می دهند هدف هم فکری و هم افزایش فکری و یادگیری بیشتر است.

➤ نکته در آزمون های از نوع دیگر

* از پرسش های باز پایان و باز پاسخ استفاده شود.

* باز پایان : معمولاً یک راه حل درست دارد .

* باز پاسخ چندین راه حل دارد برای تحریک اندیشه و فکر مناسب است.

* مثال :

* طول یک خط کش را با پنج خط کش اندازه بگیرد.

* چگونه می توان یک لوزی را به دو قسمت مساوی تقسیم کرد؟ (با رسم شکل)

* اگر بخواهی جمع اعداد کسری را به مادرت آموزش دهی از چه وسایلی استفاده می کنی ؟

* به چند طریق می توان کلمات زیر را طبقه بندی کرد ؟

پرسش های پی گیر

* ۱- پرسش های مربوط به واقعیت ها و حقایق: اینگونه پرسش ها معمولاً با کلمه های پرسشی چه، چگونه،

چرا و کجا مطرح می شوند و معلم در این پرسش ها در صدد بدست آوردن اطلاعات از میزان دانش و درک

و فهم دانش آموزان است، مثلاً : بلندترین قله رشته کوه البرز چیست؟ چگونه باران می بارد؟ چرا این جمله

را خبری می گوئیم؟ اعداد اعشاری چیست؟ ستاره با سیاره چه تفاوتی دارد؟

* ۲- پرسش‌های روشن‌گر: زمانی مطرح می‌شود که معلم قصد دارد بحث را گسترش بدهد و میزان درک و فهم دانش‌آموزان را در مورد ابعاد مختلف یک موضوع بررسی کند، مثل: آیا می‌توانی راجع به تغییرات فصول اطلاعات بیشتری بدهی؟ آلودگی هوا چه عوارضی دارد؟ لبنیات چه فواید دیگری دارد؟ ۳- پرسش‌های چرایی: زمانی مطرح می‌شود که معلم قصد دارد از دانش‌آموزان بخواهد که برای ایده خود دلیل بیاورند. چرا

* ۴- پرسش‌های گزینش‌گر: زمانی مطرح می‌شوند که معلم در نظر دارد بین یک یا چند روش یا نظر یکی را که بهترین است انتخاب کند، مانند: به نظر شما کدام راه رفع آلودگی هوا مؤثرتر است؟ کدامیک از این راه‌ها علمی و مؤثر است؟ اینکه از چند راه حل یک کار یکی از راه‌ها را انتخاب کنیم. استفاده از کدامیک از گروه مواد غذایی برای جلوگیری از چاقی مؤثرتر است

* ۵- پرسش‌های هدایت‌گر: زمانی مطرح می‌شوند که معلم می‌خواهد راه جدیدتری را جلوی پای دانش‌آموز بگذارد که دانش‌آموز نظر و ایده‌اش را در خصوص مسئله مطرح کند. مانند: چرا به قورباغه دوزیست می‌گوییم؟ اگر کرم‌های باغچه را در بیاوریم چه اتفاقی برای گیاهان آن می‌افتد؟

* ۶- پرسش‌های فرضیه‌ای: زمانی مطرح می‌شوند که معلم بخواهد دانش‌آموزان را به فکر وادار کند تا نتایج یک واقعه را پیش‌بینی کند یا حدس بزنند، مثلاً: اگر مخرج یک کسر دو برابر شود چه تغییری در صورت کسر رخ خواهد داد؟ اگر در آزمایش، میزان درجه حرارت را کم و آب را زیاد کنیم چه اتفاقی می‌افتد؟

آزمون‌های مدادی کاغذی تراکمی (مجموعه ای)

- * در طی یک دوره خاص انجام می‌گیرد
- * هدفش ارزیابی کلی عملکرد دانش‌آموز است.
- * در ارزش‌یابی فرایندی کاربرد ندارد مگر در موارد محدود که معلم تشخیص می‌دهد مثلاً ارزیابی دانش‌آموزی که فاقد کار پوشه است.

ابزارهای ثبت مشاهده

* مشاهده یکی از مهارت‌های مهم معلم علاقه مند به اجرای ارزشیابی توصیفی است. به همین دلیل آشنایی با ابزارهای ثبت مشاهده به همان اندازه اهمیت دارد.

➤ فرق مشاهده با دیدن

- * دیده دقیق و هدفمند هر پدیده و ریداد را مشاهده می‌گویند.
- * مشاهده عبارت است از: فهرست کردن مفاهیم، مهارتها، فرایندها و یا نگرشهای ویژه ای که شما در نظر

دارید حضور یا عدم حضور آن را ثبت کنید.

فهرست واریسی

- * برای تهیه چک لیست ابتدا هدف آموزشی خود را مشخص نماید سپس تلاش کنید تا نشانه های تحقق هر هدف یا انتظار آموزشی را فهرست نماید. این نشانه ها همان گویه های یک چک لیست هستند.
- * چک لیستهایی که تهیه می کنید ساده و محدود باشد.
- * اگر می خواهید برای تمامی کلاس اجرا کنید، شکل ساده آن به این گونه است که در ستون اول نام دانش آموز کلاس را بنویسید و گویه های چک لیست را در سطر قرار دهید، به این صورت با یک برگ، چک لیستی از تمامی دانش آموزان خواهید داشت.
- * تا آنجا که ممکن از چک لیستهایی استفاده کنید که به آن نیاز بیشتری دارید. بنابراین نیازی نیست از تعداد زیادی چک لیست استفاده کنید. منظور این است که تنها در مواردی که از روشهای دیگر نمی توانید برای ثبت شواهد پیشرفت و یادگیری دانش آموز استفاده کنید به ابزار چک لیست روی آورید؛ مثلاً برای جنبه اجتماعی چک لیست کوتاه، مناسب است. اما برای اهداف جزئی بخشی از درس ریاضی ضرورتی ندارد.
- * مقدار گویه های چک لیست را محدود کنید، حداکثر ۱۲ گویه داشته باشد.
- * گویه های چک لیست، ساده و قابل فهم باشد.
- * - گویه های چک لیست را بر اساس نشانه های هر یک از انتظارات تهیه کنید.
- * - در صورتی که برای موضوعی از چک لیست استفاده می کنید، برای درک دقیق تر از وضعیت دانش آموز در طول سال دو یا سه بار چک لیستها را اجرا کنید تا از روند پیشرفت دانش آموز آگاه شوید.
- * - زمانی که دانش آموزان در کلاس در حال فعالیتهای یادگیری هستند، می توانید چک لیستها را اجرا کنید. (نمونه در پیوست)

واقعه نگاری

- * ابزار مناسبی برای ثبت وقایع و رویدادهایی است که گهگاه معلم در عرصه کلاس و مدرسه مشاهده می نماید.
- * این رویدادها برای تصمیم گیری و داوریهای بعدی منبع مفیدی هستند؛ لذا بر خلاف چک لیستها این ابزار به صورت منظم استفاده نمی شود.
- * یکی از بهترین روشها این است که دفترچه ای با تعداد اوراق مناسب تهیه کنید. و بر حسب نام خانوادگی دانش آموزان به شکل الفبایی تنظیم کنید. (مانند دفترچه تلفن) و به هر دانش آموز چند برگ اختصاص

دهید. در این شیوه به راحتی می توانید گزارشهای مربوط به هر دانش آموز را در چند برگ اختصاصی ثبت کنید و در صورت نیاز، به راحتی به آنها دست یابید.

✱ بهتر است اطلاعات ثبت شده در دسترس دیگران، حتی والدین، نباشد.

✱ هنگام تهیه گزارش، واقع بینانه توصیف کنید، توجه به ضعفها و یا قوتها به تنهایی تصویری یک سویه از دانش آموز به دست می دهد.

خود سنجی و همسال سنجی

✱ خودسنجی عبارتست از: ارزشیابی فرد از عملکرد و فعالیتهای یادگیری خودش

✱ همسال سنجی عبارتست از: ارزشیابی دانش آموز از عملکرد و فعالیتهای یادگیری همسالانش.

➤ هدف:

✱ ایجاد احساس مسئولیت بیشتر نسبت به یادگیری خود و همسالان است. همچنین خودآگاهی و افزایش حس مراقبت از فرایند یادگیری

✱ پژوهشی نشان داده است که ترکیب خودسنجی با ارزشیابی معلم بر عملکرد یادگیرنده تأثیر مثبت دارد.

✱ همسال سنجی، رشد خودآگاهی دانش آموز را به دامنه های دیگر می کشاند؛ زیرا در هنگام داوری درباره عملکرد دانش آموز دیگر، احساس مسئولیت خواهد کرد که داوری اش دقیق تر باشد.

✱ خودسنجی و همسال سنجی را زمانی باید به کار برد که لازم است دانش آموز نسبت به یادگیری اش خودآگاهی بیشتری پیدا کند.

✱ برای ایجاد زمینه مناسب اجرای خودسنجی و همسال سنجی لازم است دانش آموزان از معیارها و ملاکهای کار و فعالیت مورد ارزشیابی آگاهی داشته باشند.

✱ در صورت امکان می توانید از خود دانش آموزان در تهیه معیارها و ملاکها کمک بگیرید. این کار تجربه مفیدی برای دانش آموزان خواهد بود و احساس مسئولیت آنها را گسترش می دهد.

✱ در هنگام اجرای همسال سنجی تلاش کنید شرایطی را فراهم کنید که دانش آموز احساس نماید در هنگام ارزشیابی از کار دیگران در واقع خودش را مورد ارزشیابی قرار می دهد. این باعث می شود سوگیری در کار دانش آموزان کاهش یابد، یعنی آنها باید احساس کنند همان گونه که دیگران را ارزشیابی می کنند خودشان نیز ارزشیابی می شوند.

✱ سعی کنید از نتایج این ارزشیابیها در گزارش پایانی کمتر استفاده کنید. از نتایج این ارزشیابیها بیشتر در بهبود فرایند یادگیری استفاده کنید و در صورتی که برای گزارش پایانی از آنها استفاده می کنید با

ارزشیابیهای خودتان ترکیب کنید.

- * فرصت خود ارزشیابی را پیوسته برای دانش آموزان فراهم سازید.
- * به دانش آموزان بیاموزید که در ارزشیابی، از بازخورد توصیفی به جای نمره یا رتبه استفاده کنند.
- * در بازخوردهای توصیفی وضعیت پیشرفت دانش آموز توصیف شود؛ یعنی ضعفها و قوتها بیان شود و در صورت امکان رهنمودهایی نیز داده شود.

شیوه های خود سنجی

- ✓ شیوه و ارسى عملکرد خود و ارزیابی
- * از میان کار های خود یکی را انتخاب کند ، تصحیح آزمون مدادی کاغذی
- ✓ شیوه پرسش از خود : در باره آنچه یاد گرفتى از خود پرسش کنید می تواند به صورت مکتوب باشد.
- ✓ شیوه بحث و گفت و گو : نظرات تاییدی و اصلاحی به صورت شفاهی رد و بدل شود.
- ✓ شیوه جمع بندی و خلاصه نویسی آموخته ها
- * آنچه از آموزش یک موضوع درسی آموخته خلاصه و جمع بندی کند سپس نقاط قوت و ضعف آن را بررسی کند و داوری کند - نقشه مفهومی (کارکرد دوگانه دارد)
- ✓ شیوه گزارش دادن و نتایج خود سنجی و هم سال سنجی
- ✓ شیوه استفاده از توصیف کامل عملکرد (استفاده از فهرست و ارسى - استفاده از تصاویر - استفاده از جملات ناقص
- ✓ شیوه گزارش شفاهی

* نمونه هایی از شیوه گزارش دادن نتایج خودسنجی و هم سال سنجی

- * نوشته ها را بلند و روان خواند ☺ ☹ ☹
- * خوبی های گزارش من -----
- * ضعف های تکلیف من -----
- * مواردی که باید اصلاح کنم -----
- * من یاد گرفتم -----
- * اما یاد باید یاد بگیرم -----

* آن چه باید انجام دهم تا بهتر یاد بگیرم -----
* دانش آموز عزیز لطفا نظر خور را در باره درس آینه بنویس هنگام نوشتن به این موارد توجه کن چیزهایی که یاد گرفتی ،چیزهایی که یاد نگرفتی ،میزان تلاش و کوشش ات را، و مواردی دیگر که به ذهن ات می رسد.

* حرف آخر در باره ابزارها

• سه اصل را باید بکار گرفت

• اصل تناسب ابزار با هدف

• نشانه های تحقق نوشته شود سپس ابزار مشخص شود.

• اصل صرفه جویی

• بعضی از ابزار ها کمک می کند در وقت صرفه جویی شود. (خود سنجی ،همسال سنجی ،مشارکت در مدیریت پوشه کار)

• اصل تناسب با امکانات

• در بعضی از مدارس امکان استفاده از بعضی از ابزار ها نیست.

گام دوم : نگهداری و سازماندهی اطلاعات بدست آمده از ابزار

➤ ثبت مشاهدات

* پوشه کار:

* چند منظوره : تربیتی و آموزشی

* مجموعه مستندات

* هدفش بایگانی نیست وسیله ای برای رشد یادگیری

➤ در تهیه پوشه ی کار سه مرحله لحاظ شود :

* قبل از جمع آوری مواد برای پوشه

* هنگام جمع آوری برای پوشه

* هنگام ارزش یابی

پوشه کار

❖ «پوشه کار» شاه ابزار ارزش یابی کیفی - توصیفی است.

❖ هویت دانش آموزان را در همه ی ابعاد شخصیتی با هدف و سازمان منظمی در خود نگهداری می نماید.

❖ مفهوم پوشه کار (پورت فولیو)، از لحاظ تاریخی عبارت بوده است از کیف چرمی که نقاشان، هنرمندان،

موزیسین‌ها، فیلمنامه‌نویس‌ها و ... که معمولاً با کار عملی سروکار داشته‌اند، نسخه‌های پیش‌نویس و یا

نهایی اثر هنری خود را در آن قرار داده و با خود حمل می‌کرده‌اند.

❖ مفهوم پوشه کار در تعلیم و تربیت، عبارت است از: مجموعه‌ای از آثار دانش‌آموز که در طی جریان

یادگیری و فرایند تدریس و در طول زمان، به‌تدریج از طریق همکاری مشترک دانش‌آموز، معلم و گاهی

سایر همکلاسی‌های دانش‌آموز، شکل می‌گیرد و تکمیل می‌شود.

ضرورت استفاده از پوشه کار

❖ فرایندها و فراورده‌های یادگیری دانش‌آموزان با روش‌های معمول، قابل اندازه‌گیری نیستند.

❖ به دانش‌آموز امکان می‌دهد تا شاهد رشد و پیشرفت خود باشد.

❖ فرصت شناخت و اصلاح اشتباهات را به دانش‌آموز می‌دهد.

❖ به دانش‌آموز فرصت می‌دهد بین آموخته‌های قبلی و جدید خود ارتباط برقرار کند.

❖ خود ارزشیابی را در دانش‌آموز تقویت نماید.

❖ ابزاری برای تعامل با همکلاسی‌ها، معلمان و والدین است.

❖ دانش‌آموز از طریق ارائه پوشه کار فرصت پیدا می‌کند تا میزان توانایی‌ها و دانش خود را مستند سازد.

❖ به معلم امکان می‌دهد تا با مرور پوشه کار دانش‌آموز، قابلیت‌های وی را به درستی شناسایی و برای

آموزش وی، برنامه‌ریزی نموده و با اطمینان بیش‌تر و بر اساس دلایل مستند در مورد او قضاوت کند.

➤ به والدین امکان می‌دهد تا در جریان روند آموزش فرزندشان قرار گیرند، نقاط قوت و ضعف او را

بشناسند و نقش مثبت، سازنده و فعالی در هدایت تحصیلی او داشته باشند.

❖ زمانی که قرار است دانش‌آموز بخشی از کارهای خود را برای نگهداری در پوشه انتخاب کند، این عمل به

وی فرصت تمرین برای تصمیم‌گیری‌های آگاهانه و قضاوت مسؤولانه می‌دهد.

❖ شادی انگیز است، چراکه تهیه پوشه کار نیازمند فعالیت ذهنی و بدنی است. همین اقدام، زمینه‌ی شادی

، نشاط و سرزنده بودن دانش‌آموزان را فراهم می‌گرداند.

انواع پوشه کار

- **فراورده‌ای:** یعنی پوشه کاری از بهترین کارها . که برای نشان دادن موفقیت‌های یادگیرنده تنظیم می گردد .
- **فرایندی:** پوشه کاری ست که به منظور معرفی رشد پیشرفت دانش آموز به کار می رود .
- **فراورده‌ای - فرایندی:** در این پوشه کار ، منتخبی از کار های دانش آموز ، (به انتخاب دانش آموز و معلم) به منظور ارائه تصویری از موفقیت‌ها و، رشد و پیشرفت او ، گرد آوری و گلچین می گردد .
- در واقع این نوع از پوشه کار مد نظر ارزشیابی کیفی توصیفی می باشد .

➤ اجزا و عناصر پوشه کار

- ۱- پوشه
- ۲- جلد و مشخصات روی جلد
- ۳- فهرست محتوی
- ۴- برگ شرح حال
- ۵- محتوی
- ۶- نمون برگ خود ارزیابی دانش آموز
- ۷- نمون برگ ارزیابی معلم
- ۸- نمون برگ ارزیابی والدین
- ۹- نمون برگ پیشرفت
- ۱۰- نمون برگ ارزیابی مدیر

➤ مراحل تهیه پوشه کار

- ✓ **مرحله اول:** سازماندهی و برنامه ریزی
- ✓ **مرحله دوم:** مرحله جمع آوری و انتخاب شواهد.
- ✓ **مرحله سوم:** مرحله ارزیابی و ارایه بازخورد .

✓ **سازماندهی و برنامه ریزی:**

➤ معلم، برای تولید پوشه کاری مفید و مؤثر در هدایت تلاش ها و پیشرفت های دانش آموزان ، فعالیت زیر را انجام می دهد:

➤ ۱- هدف های هر درس را بیان می نماید.

➤ **مثال :**

➤ درس اول علوم پایه اول یعنی درس: « ما و اطراف ما »

➤ اهداف درس : کودکان باید :

➤ از حواس خود در شناسایی محیط اطراف استفاده کنند .

➤ اجسام را از نظر شکل ظاهر ، صدا ، بو ، مزه ، رنگ و ویژگی های ظاهری مقایسه و طبقه بندی کنند .

➤ با عوامل مؤثر در آسیب رساندن به این حواس آشنا شوند .

➤ ۲- تعیین شواهدی که قرار است در پوشه کار قرار گیرد. (**آزمون ها، تکالیف ، تولیدات و سایر موارد**)

➤ ۳- تهیه نمون برگ های ارزیابی . این نمون برگ ها با توجه به اهداف و ملاک ها توسط معلم تهیه می گردد.

➤ ۴- با توجه به تعداد دروس ، پوشه کار به بخش ها و لایه های مورد نیاز تقسیم می گردد .

➤ ۵- توجیه دانش آموزان و اولیاء در خصوص ضرورت و اهمیت و نقش و ظایف آنها در تنظیم پوشه کار .

➤ ۶- ملاکها و سنجه های مورد انتظار برای هر نمونه کار را به اطلاع دانش آموزان می رساند .

➤ **مرحله جمع آوری و انتخاب شواهد**

➤ در مرحله جمع آوری شواهد، معلم با توجه به ملاکها و سنجه هایی که تعیین کرده (در مرحله اول) آثاری

را که نمایانگر کوشش هاو پیشرفت های دانش آموزان در فرایند یادگیری است و بتواند به دانش آموز و

اولیا در شناخت عملکرد و روند رشد ، کمک نماید ، با درج تاریخ و دلایل انتخاب ، بر روی شواهد ، انتخاب

و نظرات خود را روی هر یک از آن شواهد ، ثبت و سپس در پوشه کار ، نگهداری می نماید.

➤ **مرحله ارزیابی و ارایه بازخورد:**

➤ در این مرحله معلم با بررسی شواهد موجود در زمینه هر موضوع درسی در پوشه کار، و پیوند دادن آنها

به یکدیگر ، پازل پیشرفت دانش آموز را به شکل ۱: موردی : (به منظور ارائه راه حل و رهنمودهای کیفی

لازم ، به شکل **کتبی و شفاهی** بعد از انتخاب هر نمونه کار دانش آموز ، در طول سال انجام می گیرد.)

ادواری : (به منظور تعیین وضعیت دانش آموز با اشاره به موفقیتها، نکات مثبت و همچنین کاستیها و

ضعفهای یادگیری و جهت اطلاع دانش آموز و هم والدین ، حد اقل هر ماه یک بار انجام می گیرد.)

پایانی : (به منظور اظهار نظر کلی در مورد ویژگیها، توانمندیها، ضعفهای احتمالی و ... در فرم هایی

تحت عنوان فرم پیشرفت و گزارش پیشرفت (کارنامه) ، در پایان سال تحصیلی انجام می گیرد) ترسیم و بازنگری می نماید.

مشخصات روی جلد پوشه کار

➤ نام استان ، منطقه ، مدرسه ، سال تحصیلی و پایه تحصیلی نوشته شود . در شیرازه پوشه کار، نام خانوادگی و نام دانش آموز نوشته شود که این کار جهت نگهداری الفبایی کل پوشه کارها و دسترسی سریع و آسان به آنها در قفسه مربوط، بسیار مهم می باشد . ضمناً در پایه اول علاوه بر اسم دانش آموز با عنایت به اینکه دانش آموز هنوز قادر به خواندن نیست بهتر است عکس او نیز در شیرازه پوشه کار الصاق گردد تا هنگام مشارکت ، با مشکلی روبرو نشود.

محتوای پوشه کار

➤ این پرسش مهمی است که : "چه موادی را باید در پوشه کار قرار داد؟" در پاسخ به این پرسش مهم باید گفت که یک راه و روش ساده برای تعیین مواد لازم برای قرار دادن در پوشه ی کار وجود دارد و آن این است که به اهداف و نشانه های تحقق آنها در هر ماده ی درسی مراجعه شود. از بررسی آنها روشن می شود که چه موادی برای این ماده درسی بیش تر مفید است که در پوشه ی کار قرار گیرد. محتوای پوشه کار باید مجموعه ای از نمونه کار های مرتبط ، به هم پیوسته و فرایندی دانش آموز را شامل گردد که علاوه بر بازده عملکرد یادگیری و ... ، نارسایی های یادگیری دانش آموز و نحوه ی رفع مشکلات و اصلاحات آنها را نیز نشان دهد .

➤ نمون برگ خود ارزیابی دانش آموز

* زمانی که دانش آموز به پوشه کار خود مراجعه می نماید و یا نمونه کارهای خود را در پوشه قرار می دهد، یا با کنترل محتوای پوشه کار ، شواهد ضعیف خود را بهبود می بخشد آگاهانه یا نا آگاهانه به ارزیابی از کار خود می پردازد و خود ارزیابی را ، که مهارت مهمی برای پیشرفت یادگیری است، فرا می گیرد .

➤ نمون برگ ارزیابی معلم

* معلم در این نمون برگ ، نتیجه ارزشیابی های ادواری (ماهانه) از روند پیشرفت دانش آموز را درج می نماید .

➤ نمون برگ ارزیابی والدین

* از آنجا که ارتباط نزدیک، مداوم و مستمر دانش آموز با والدین فرصتی مغتنم به شمار می رود؛ لذا بایسته است زمینه ای برای هماهنگی و همکاری آگاهانه بین دانش آموز، معلم و والدین فراهم گردد. پوشه کار یکی از این زمینه هاست که به والدین امکان می دهد تا از روند آموزش و یادگیری فرزندشان مطلع شوند، و نقش مثبت، سازنده و فعالی در هدایت تحصیلی او داشته باشند.

➤ **نمون برگ پیشرفت تحصیلی**

* ارزش و اعتبار پوشه کار به سنجش صحیح و علمی آن توسط معلم بستگی دارد که معلم باید با اتخاذ شیوه مناسب ضمن ایجاد شرایط خود ارزیابی برای دانش آموزان و ارزیابی والدین و همچنین با انجام ارزیابی های مرحله ای که از روش تحلیلی و مبتنی بر ملاک ها و نشانگرهای روشن استفاده می کند، به ارزیابی کلی از پوشه با بهره گیری از تمام مراحل قبلی اقدام نماید.

گام سوم: تحلیل و تفسیر و داوری

➤ **تحیل و اطلاعات در ارزش یابی کیفی توصیفی**

➤ **فرایندی**

➤ **پایانی**

* در شکل فرایندی آن، به سبب تماس نزدیک با فعالیت دانش آموز و بر اساس بررسی موردی هر فعالیت یک ویژه ی یک دانش آموز یا گروهی از دانش آموزان اطلاعاتی به دست آمده از طریق مشاهده و واریسی عملکرد آنان، تحلیل و تفسیر می گردد و درباره ی وضعیت دانش آموز داوری می شود.

* مثلاً وقتی معلم خطاهای نوشتاری دانش آموزان را درس املاء مشخص می کند در واقع نوشته های او را با نوشته ی درست مقایسه می کند.

* ابزارهای گردآوری اطلاعات به وسیله ی پوشه ی کار و احياناً دفتر ثبت مشاهدات معلم عملی می گردد. در پوشه ی کاری که به صورت موضوعی تنظیم شده اطلاعات مربوط به پیشرفت دانش آموز در هر درس جداگانه گردآوری می گردند لذا تا حدودی در مرحله ی جمع آوری اطلاعات، نظم بخشی و طبقه بندی اطلاعات هم انجام گرفته و اطلاعات تا حد زیادی آماده ی تحلیل، تفسیر و داوری است.

* **فعالیت های تحلیلی مورد نظر در الگوی ارزشیابی**

* **بررسی ضعف ها و خطاهای مکرر و برجسته دانش آموزان**

* بررسی قوت ها و توانایی های دانش آموزان

* بررسی دلایل ضعف ها و قوت های دانش آموزان

* بررسی خطاهای پیش آمده در فرایند

* **برای پی بردن به خطا و منبع خطا پرسش های زیر را باید پاسخ داد:**

* آیا دانش آموز در خواندن موضوع یا مسئله مشکل دارد؟

* آیا در فهم مسئله یا پرسش و تکلیف مشکل دارد :

• این مسئله از تو چه می خواد؟ در این خصوص چه باید بکنی؟ نظرت در باره این مسئله چیست؟

* آیا دانش آموز برای انجام فعالیت یا حل مسئله مسیر درستی را انتخاب کرده است؟

• برای یافتن پاسخ چه کاری می کنید؟

• چه روشی را برای حل مسئله یا انجام فعالیت به کار می گیرید؟

• آیا راهی و کاری به نظرتان می رسد؟

* آیا فرایند حل مسئله را به درستی دنبال می کند؟

• چه تلاشی کرده اید و چه گام هایی برداشته اید؟

• از چه روشی هایی استفاده کرده اید (نمودار، ابزار ها، جدول)؟

• چه اطلاعاتی جمع آوری کرده اید؟

* آیا دانش آموز می تواند نتیجه و پاسخ درست مسئله را بیان کند؟ (دلایل درست بودن پاسخ یا راه حل چیست؟)

* آیا راه حل یا روش دیگری برای حل مسئله یا اجزای فعالیت وجود دارد؟

داوری پایانی

در پایان یک دوره ی آموزشی

* مقایسه عملکرد دانش آموز با عملکرد مورد نظر و اظهار نظر کردن در باره فاصله بین آنها

* داوری بین عملکرد گذشته و حال

داوری فرایندی

هدف: بهبود اصلاح یادگیری

* **نکاتی که باید در داوری توجه شود:**

* تلاش

* پیشرفت

* نتیجه

داوری پایانی (فقط کارنامه)

سطوح عملکرد با توجه به هدف آموزشی بر اساس چگونگی تحقق نشانه‌ها (انتظارات) صورت گرفته است. معلم هنگام داوری می‌تواند بر اساس شواهد موجود در آثار و فعالیت‌های دانش‌آموزان در باره‌ی عملکرد وی داوری‌کنندیدار واقع یکی از این سطوح را انتخاب کند. برای روشن‌تر شدن موضوع به برخی از نشانه‌های سطوح عملکرد با توجه به مقیاس‌های آن می‌پردازیم.

از مقیاس خیلی خوب زمانی استفاده می‌شود که تمام انتظارات نشانه‌های تحقق را برآورده می‌سازد.

از مقیاس خوب زمانی استفاده می‌شود که بیشتر انتظارات نشانه‌های تحقق را برآورده سازد.

از مقیاس قابل قبول زمانی استفاده می‌شود بیشتر انتظارات نشانه‌ها با راهنمایی معلم تحقق می‌یابد.

از مقیاس نیاز به آموزش و تلاش بیشتر زمانی استفاده می‌شود که دانش‌آموز با کمک مستقیم معلم به دشواری از عهده کار برمی‌آید.

گام چهارم: تصمیم‌گیری

- * اصلاح و بهبود تدریس و وسایل و ابزارهای آموزشی
- * طراحی و ارائه تکالیف ترمیمی
- * طراحی و اجرای مداخله‌ها (مثلاً: ارجاع به مراجع)
- * تصمیم‌گیری در باره ارتقای یا تکرار پایه‌ی دانش‌آموزان

گام پنجم: بازخورد

- * لغوی = انعکاس
- * اصطلاحی = جریانی است که در آن نتایج و آثار اعمال و گفتار بر محیط پیرامون دریافت می‌شود و بر اساس این اطلاعات دریافتی اقدامات متناسبی با شرایط محیطی انجام می‌گیرد.
- * بازخورد، در واقع فعالیتی است که جریان یادگیری را در کلاس عمق می‌بخشد. بازخوردهای توصیفی، به دلیل سهولت در برقراری ارتباط و انتقال دقیق‌تر منظور و مقصود معلم، راب‌ر آورده می‌کند.

• **بازخورد** ، هسته ی مرکزی فرایند یاددهی یادگیری است . لذا ، بازخورد باید بر روی انتظارات آموزشی و فعالیت های دانش آموز متمرکز باشد و به گونه ای صورت گیرد که به دانش آموزان کمک کند تا خطاها و اشتباهاتشان را در جریان یادگیری کاهش دهند و وظایف و تکالیف خود را با دقت بیشتری اجرا کنند .

انواع بازخورد

* از منظر ابزار ارتباط:

* شفاهی

* کتبی

* از منظر محتوا:

* **شناختی** : محور بازخورد چه یادگرفتن است.

* **فراشناختی** : محور بازخورد چگونه یادگرفتن است.

* **عاطفی** : عمدتاً تشویقی هستند.

* از منظر ارائه دهنده یا منبع بازخورد:

* دانش آموز به دانش آموز

* والدین به معلم

* دانش آموز به خودش

* معلم به دانش آموز

* از منظر زمان ارائه بازخورد و ارتباط با جریان یادگیری:

* **فرایندی**

* **پایانی**

انواع بازخورد های فرایندی

* الف) بازخورد های فرایندی مجاز

* ب) بازخورد های فرایندی مجاز با احتیاط لازم

* ج) بازخورد های فرایندی غیرمجاز

* بازخورد فرایندی (کلاسی)

* **بازخورد فرایندی** ، همان بازخورد های شناختی ، عاطفی و فراشناختی است که معلم پیوسته، هدفمند،

متنوع ، توصیفی ، ساده و قابل فهم به منظور بهبود روش ها و نحوی یادگیری و آگاه شدن دانش آموزان از قوت ها و ضعف های یادگیری مطالب و مباحث دروس مختلف به دانش آموز ارائه می نماید.

ویژگی های بازخورد های فرایندی مجاز

- ✱ در آن ها نقاط قوت دانش آموزان ، بزرگ نمایی شده است.
- ✱ نقاط ضعف دانش آموزان با احتیاط بیان شده است .
- ✱ رهنمود های عملی متناسب با تفاوت های فردی دانش آموز ، ارائه گردیده است.
- ✱ نمونه بازخورد های فرایندی مجاز
- ✱ پرسش ها را کامل پاسخ دادی به تلاشت ادامه بده .
- ✱ کار های شما نشان می دهد که در انجام عملیات ضرب اعشاری در حال درحال پیشرفت هستید .
- ✱ نسبت به قبل خیلی بهتر شده ای . تمرین هایی را که به شما می دهم در منزل به کمک بزرگتر انجام بده.

ویژگی بازخوردی های فرایندی مجاز با احتیاط لازم

- ✱ در آن ها نقاط قوت دانش آموزان ، کم رنگ شده است . (برقسمت خالی لیوان بیشتر تاکید شده)
- ✱ در بازخورد های مجاز قرار دارند لیکن بدون در نظر گرفتن موقعیت مکانی وزمانی بیان می شود و دیگر قدرت و توان انگیزشی را ندارد و تکراری می باشند.
- ✱ مثال : انار دونه دونه مشقت شده نمونه

ویژگی بازخوردی های فرایندی غیر مجاز

- ✱ در بازخورد از مقیاس های رتبه ای استفاده می شود
- ✱ مثال : خیلی خوب - خوب - قابل قبول - نیازمند به تلاش و آموزش بیشتر
- ✱ منجر به ایجاد نگرش منفی و تنفر از مدرسه و باور به ناتوانی را در دانش آموز ایجاد می کند.
- ✱ مثال : نمی توانی
- ✱ قادر نیستی

شیوه های باز خوردهای فرایندی

- ✱ الف) بازخورد های شفاهی
- ✱ ب) بازخورد های کتبی
- ✱ ج) بازخورد های شفاهی و کتبی

چه زمانی از چه باز خوردی استفاده کنیم؟

➤ چه زمانی باز خورد فرایندی کتبی؟

- ✱ زمانی که لازم است اولیا در جریان عملکرد دانش آموز قرار گیرند.
- ✱ اشکال جدی و اساسی در یک فعالیت دارد و باید تکلیف اولیا در کمک به دانش آموز روشن شود.
- ✱ بخواهیم در پوشه کار قرار دهیم.
- ✱ تلاش مهم و برجسته انجام گرفته و باعث انگیزه ی تلاش و موقعیت را در فراگیر تقویت می کند.

➤ چه زمانی باز خورد فرایندی شفاهی؟

- ✱ زمانی که لازم است دانش آموز در جریان عملکرد خویش قرار گیرند.
- ✱ برای فراگیران پایه اول در ابتدای سال تحصیلی.
- ✱ در زمانی که ضرورتی برای ارائه به والدین وجود ندارد.
- ✱ معلم عملکرد را مشاهده و نیازی به بازخورد فوری احساس می کند.
- ✱ در بازخورد بعدی با مشکل روبرو می شویم.

شرایط یک باز خورد مناسب و خوب

- ✱ صریح و روشن باشد.
- ✱ ساده و قابل فهم باشد.
- ✱ ناظر بر پیشرفت دانش آموزان باشد.
- ✱ پیوسته و به هنگام باشد.
- ✱ متناسب به تفاوت های عملکردی و دانش آموز محور باشد.

- * از واژه ها و جملات و عبارات مثبت و روشن و معنادار استفاده شود.
- * متناسب سن فراگیران باشد.

نکاتی را که باید در بازخورد فرایندی مورد توجه قرار داد:

- * به شخصیت انسانی دانش آموز توجه شود.
- * در زمان بازخورد خود را در جای دانش آموز قرار دهیم .
- * بازخورد را با جملات ناظر بر قوت دانش آموز شروع کنیم .
- * از برچسب زدن به دانش آموز پرهیز کنیم .
- * در بازخورد ها به رفتارهای اجتماعی ، از اثر رفتار دانش آموز بر احساس و رفتار خود ، یا دیگران بگوییم .
- * از کلی گویی بپرهیزیم .
- * به زمان بازخورد توجه شود .
- * به تاثیر بازخورد خویش توجه داشته باشیم.

بازخورد پایانی

- * بازخورد پایانی همان گزارش پیشرفت :
 - عملکرد تحصیلی
 - عملکرد تربیتی
 عملکرد تحصیلی، تربیتی است
 با مقیاس رتبه ای (خیلی خوب - خوب - قابل قبول - نیازمند به تلاش و آموزش بیشتر)
 در دو یا سه نوبت از سال تحصیلی (بهمن ماه - خرداد ماه - شهریور)
 بر اساس اطلاعات جمع آوری شده در پوشه کار و فرم های ارزیابی برای ارائه به مدیر و اولیا تکمیل می گردد .

ارائه بازخورد در آزمون عملکردی

- * رتبه ای : براساس میزان تحقق انتظارات آموزشی و هدف های آموزشی

- * ملاکی : ویژگی محصول نهایی فعالیت یادگیری ملاک تحقق هدف یادگیری است (خصوصیات محصول یادگیری ملاک سنجش است).
- * فرایندی : فرایند اجرای فعالیت یادگیری مورد توجه است . (کار با میکروسکوپ)

ارائه آزمون در آزمون مدادی کاغذی

- * بازخورد کلی به برگه آزمون (جملات ناظر بر نقاط ضعف و قوت پاسخ دانش آموزان داده شده و احیانا رهنمودی داده می شود).
- * در انتهای برگه آزمون فهرست واریسی درج شده و فقط به دانش آموزی که نیازمند رهنمود است بازخورد داده می شود.
- * بازخورد به شیوه حاشیه نویسی به هر سوال در مدادی کاغذی
- * تاییدی - اصلاحی - روشنگر - ترمیمی

بازخورد تاییدی در آزمون مداد کاغذی

- * پاسخ درست تایید می شود.
- * درست نوشتی ، درست حل کردی.

بازخورد اصلاحی در آزمون مداد کاغذی

- * پاسخ غلط اعلام می شود و پاسخ درست نوشته می شود.
- * مثال : حاصل جمع را اشتباه بدست آوردی ، حاصل جمع درست این است .

بازخورد روشنگر در آزمون مدادی کاغذی

- * در حاشیه سوال ضمن اعلام اشتباه بودن پاسخ دلیل اشتباه را نیز بیان می شود.
- * حاصل دوکسر را اشتباه نوشتی یا مخرج کسر را درست محاسبه نکردی.

- * ضمن اعلام اشتباه روشی یا پیشنهادی برای رسیدن به پاسخ درست ارائه می شود.
- * اندازه رو میزی را درست محاسبه نکردی بهتر است به لبه آویزان رومیزی نیز فکری کنی .

در پناه حق و به روز باشید .

منابع و مآخذی برای کسب اطلاعات بیشتر:

- اکبری ، ابوالقاسم (۱۳۹۱). روش های جدید ارزشیابی ، تهران : انتشارات ساوالان، چاپ اول
بازرگان ، عباس (۱۳۹۱). ارزشیابی آموزشی ، تهران: انتشارات سمت ، چاپ یازدهم
حسینی ، محمد (۱۳۹۱). راهنمای اجرای ارزشیابی کیفی توصیفی در دبستان ، تهران ، انتشارات عابد ، چاپ اول ،
ویراست سوم
خوش خلق ، ایرج (۱۳۹۲). اصول و راهنمای عملی آموزش گام به گام (ساخت و تهیه آزمون عملکردی با تاکید بر
یافته های پژوهشی و مبانی یادگیری سارنده گرایی) ، تهران ، انتشارات زنده اندیشان
خوش خلق ، ایرج (۱۳۸۹). اصول و راهنمای عملی تهیه و ارائه بازخوردهای توصیفی در کلاس ، تهران ،
انتشارات جوانه امروز
سیف ، علی اکبر (۱۳۹۱). اندازه گیری ، سنجش و ارزشیابی آموزشی ، تهران : انتشارات دوران ، چاپ دوم
ویرایش ششم
قره داغی ، بهمن (۱۳۹۲). سنجش مشاهده ای شیوه نودر خدمت ارزشیابی کیفی توصیفی ، تهران ، انتشارات زنده
اندیشان ، ویرایش دوم
کیامنش ، علیرضا (۱۳۹۱). روش های ارزشیابی آموزشی ، تهران ، انتشارات دانشگاه پیام نور ، چاپ چهارم